

SAMEN LEREN, (SAMEN) LEVEN!

Protocol meldcode signaleren van onveilige thuissituaties.

(huiselijk geweld, mishandeling, verwaarlozing en seksueel misbruik)

april 2023

Davina van Doesburg

Inhoudsopgave

<i>Voorwoord</i>	<i>3</i>
<i>Huiselijk geweld en kindermishandeling</i>	<i>3</i>
<i>De vijf verplichte stappen van de Meldcode: link naar het afwegingskader</i>	<i>4</i>
<i>Borging binnen de organisatie</i>	<i>4</i>
<i>Contactgegevens externe vertrouwenspersoon</i>	<i>4</i>
 <i>Bijlagen:</i>	
<i>Bijlage 1: Observatiepunten opvallend gedrag leerling</i>	
<i>Bijlage 2: Riscioprofiel: signalenlijst huiselijk geweld/ kindermishandeling (4-12 jaar)</i>	
<i>Bijlage 3: Risicofactoren gezin</i>	
<i>Bijlage 4: Hulpvragen bij het invullen van de vijf verplichte stappen van de meldcode</i>	
<i>Bijlage 5: overlegformulier collegiale consultatie</i>	

Voorwoord

Het bevoegd gezag van de vereniging ter bevordering van het christelijk onderwijs te Bruinisse, meent dat cbs Op Dreef verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van de dienstverlening aan zijn leerlingen en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan leerlingen die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling.

Van de beroepskrachten die werkzaam zijn bij cbs op Dreef wordt verwacht dat, op basis van deze verantwoordelijkheid, zij in alle contacten met leerlingen attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen. Het protocol 'meldcode signalen van onveilige thuissituaties' van cbs Op Dreef biedt een duidelijk leidraad, zodat de beroepskrachten die binnen cbs Op Dreef werkzaam zijn weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling.

Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Huiselijk Geweld

Onder huiselijk geweld wordt het volgende verstaan:

'Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd. Geweld betekent in dit verband aantasting van de persoonlijke integriteit.

Onderscheid wordt gemaakt tussen geestelijk en lichamelijk geweld (waaronder seksueel geweld)'. *Bron: Nota Privé Geweld – Publieke Zaak. Een nota over de gezamenlijke aanpak van huiselijk geweld. 2002*

In dit protocol gaat het om huiselijk geweld, waarbij kinderen en jongeren betrokken zijn. Dit betekent, dat de meest voorkomende signalen betrekking zullen hebben op het getuige zijn van geweld en het slachtoffer zijn van kindermishandeling. Kinderen die opgroeien in een gewelddadig gezin voelen de spanning, horen de kreten, zien de verwondingen, willen tussenbeide springen en kunnen daardoor ernstige psychische schade oplopen. Naast het getuige zijn van geweld in de thuissituatie kunnen kinderen ook zelf het slachtoffer zijn van het geweld. De volgende vormen van mishandeling worden kort toegelicht.

Vormen van mishandeling

- **lichamelijke mishandeling:**
het kind wordt geslagen, geschopt, geknepen, gebrand en dergelijke;
- **psychische mishandeling:**
het kind wordt afgewezen, geterroriseerd, aangezet tot afwijkend en/of anti-sociaal gedrag, gepest, getreiterd, gekleineerd; aan het kind worden extreem hoge eisen gesteld, een juiste vorm van onderwijs wordt onthouden;
- **seksuele mishandeling:**
het kind wordt gedwongen seksuele handelingen te ondergaan, seksuele handelingen uit te voeren, getuige te zijn van seksuele handelingen van anderen of wordt

gedwongen te kijken naar pornografisch materiaal;

- **lichamelijke verwaarlozing:**
het kind wordt (medische) verzorging en/of veiligheid onthouden, het kind krijgt onvoldoende voedsel en kleding;
- **psychische verwaarlozing:**
het kind wordt geestelijk verwaarloosd, geïsoleerd, genegeerd; koestering wordt onthouden en er is nooit aandacht of tijd voor het kind.

Vaak komen verschillende vormen van mishandeling tegelijkertijd voor.

Kindermishandeling is:

- elke vorm van, voor de minderjarige, bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard
- die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of onvrijheid staat, actief of passief, opdringen
- waardoor ernstige schade wordt of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel. Hieronder vallen ook verwaarlozing en onthouden van essentiële hulp, medische zorg en onderwijs. (*Wetsontwerp Wet op de jeugdzorg 2004*)

De vijf verplichte stappen van de Meldcode: [link naar het afwegingskader](#).

In deze link: [afwegingskader](#) staan de verplichte stappen die we op cbs Op Dreef volgen.

In ParnasSys zijn de stappen van de meldcode overgenomen in de notitie 'meldcode'. Bij vermoeden wordt deze notitie ingevuld en bijgewerkt bij nieuwe signalen/zorgen of genomen stappen. Deze notitie wordt toegevoegd aan het dossier van de leerling.

Borging binnen de organisatie

- Ouders worden geïnformeerd over onze werkwijze via de schoolgids.
- Jaarlijks wordt de meldcode minimaal één keer besproken binnen een teamvergadering.
- Jaarlijks worden alle leerlingen op de hoogte gebracht bij wie ze terecht kunnen over onderwerpen aangaande de meldcode.
- Binnen de organisatie is de ib'er de Aandachtsfunctionaris> Huiselijk Geweld en Kindermishandeling . Zij heeft hiervoor een training gevolgd, houdt ontwikkelingen bij op gebied van de Meldcode, coacht collega's bij het hanteren van de meldcode, zorgt voor inhoudelijke input wanneer de Meldcode tijdens teamvergadering aan de orde komt.

Contactgegevens externe vertrouwenspersoon:

Ellen Nijssen

Tel: 0187-470704

Email: ellen.nijssen@live.nl

Bijlage 1: Observatiepunten opvallend gedrag leerling
Vragen over 'opvallend gedrag van een leerling'

Nummer leerling(e): _____ jongen/meisje

Leeftijd/groep: _____

1. Sinds wanneer vertoont het kind opvallend gedrag?
2. Is er de laatste tijd iets in het gedrag of in de situatie van het kind veranderd?
3. Het opvallende gedrag bestaat uit (zie ook bijlage 2):
4. Hoe is de verhouding tot de medeleerlingen?
5. Hoe is de uiterlijke verzorging van het kind, zoals kleding en dergelijke?
6. Hoe is de verhouding tot vrouwelijke/mannelijke leerkrachten?
7. Hoe is het contact tussen de school en de ouders?
8. Zijn er bijzonderheden over het gezin te melden? Indien mogelijk ook de bron vermelden.
9. Wat is er bij u bekend over eventuele broertjes en zusjes?
10. Zijn er opvallende veranderingen in de schoolresultaten?
11. Hoe vaak verzuimt het kind?

Bijlage 2: Risicoprofiel

Signalenlijst huiselijk geweld/ kindermishandeling (4-12 jaar)

Voorwoord

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen ze signalen uitzenden. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren, die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling en huiselijk geweld (echtscheiding, overlijden van een familielid, enz.). Hoe meer signalen van deze lijst een kind te zien geeft, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling en huiselijk geweld.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst geconstateerd worden. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen!

Kindfactoren zoals;

- Leerlingen met veelvuldig schoolverzuim.
- Leerlingen met dreigende schooluitval, schoolverwijdering of schorsing.
- Leerlingen met ontbrekende basis zorg (kleding, eten, slaap).
- Leerlingen die zwerven, dak of thuisloos zijn.
- Leerlingen met psychosociale problemen; denk aan negatief zelfbeeld neerslachtigheid, suïcidale gedachten maar ook agressie (verbaal en fysiek).
- Leerling is mantelzorger, parentificatie.
- Leerling wordt gepest of is pester.
- Leerlingen met opvallende, afwijkende gedragingen.
- Leerlingen met ineens veranderende gedragingen (juist wel of juist geen uiterlijke verzorging, vermagering, vermoeidheid, ineens in het bezit van veel geld/dure spullen).
- Leerlingen die zich op het grensvlak van criminaliteit bewegen.
- Leerlingen met regelmatig middelengebruik (waaronder ook alcohol).
- Leerlingen met risico op verslavingsproblematiek.
- Leerling met eetproblemen, anorexia en/of ernstig obesitas.
- Leerlingen die het risico lopen mishandeld en/of misbruikt te worden zowel binnen als buiten huiselijke kring.
- Leerlingen met risicovolle contacten (loverboys, criminaliteit).
- Leerlingen die het risico lopen op eengerelateerd geweld waaronder huwelijksdwang en/of achterlating.
- Leerlingen met (dreigende) vrouwelijke genitale verminking.
- Leerlingen met regelmatig (onverklaarbaar) letsel of lichamelijke klachten.
- Leerlingen met regelmatig "vage" lichamelijke klachten als hoofdpijn en buikpijn zonder duidelijk aanwijsbare (medische) oorzaak.
- Leerlingen met grensoverschrijdend seksueel gedrag, waaronder ook grote kennis over seksualiteit niet passend bij de leeftijdsfase.
- Leerling zwanger, abortus.
- Leerling seksueel overdraagbare aandoeningen.
- Leerlingen die automutilleren (zelfbeschadiging).

Gezinsfactoren zoals;

- Zodanig problematische verstandhouding tussen ouders/verzorgers dat dit belemmerend is voor de ontwikkeling van de leerling
- Ouders/verzorgers in een vechtscheiding.
- (Ernstige) financiële zorgen binnen het gezin.
- Slechte en/of onzekere huisvesting.
- Slechte algemene hygiëne.
- Criminaliteit in het gezin.
- Gezinnen die zeer regelmatig verhuizen.
- Gezinnen in een sociaal isolement waaronder “verborgen vrouwen”.
- Huiselijk geweld (waaronder ook kindermishandeling).

Ouderfactoren zoals;

- Ouders/verzorgers houden het kind vaak thuis zonder legitieme reden.
- Ouders/verzorgers die hun kind met grote regelmaat ziek melden zonder aanwijsbare klachten.
- Ouders/verzorgers hebben irreële verwachtingen van het kind en/of zet het kind onder druk om boven zijn kunnen te presteren.
- Ouders/verzorgers die hun kinderen de juiste zorg/ondersteuning onthouden of afwijzen.
- Ouders/verzorgers bieden hun kind niet de basiszorg.
- Ouders/verzorgers zijn onverschillig over het welzijn van hun kind.
- Verstandelijk beperkte ouders/verzorgers.
- Ouders/verzorgers waarbij de draaglast groter is dan de draagkracht.
- Ouders/verzorgers met pedagogische onbekwaamheid
- Ouders/verzorgers met ernstige psychiatrische problematiek.
- Ouders/verzorgers waarbij het vermoeden is dat zij hun kind ziek maken zowel fysiek als psychisch (munchhausen syndroom).
- Verslavingsproblematiek bij ouders/verzorgers.
- Ouders/verzorgers die hun kind fysiek, seksueel of psychisch mishandelen waaronder ook verwaarlozen.

Bijlage 3: risicofactoren gezin

Risicofactor	ja / nee / onbekend	Beschermende factor	ja / nee / onbekend
Weinig steun buurt, weinig steun vrienden, weinig steun familie.		Goed sociaal netwerk, goed contact familie	
Vroeger niet veilig gevoeld (moeder/vader)		Goede jeugd gehad (moeder/vader)	
Vroeger mishandeld (moeder/vader)			
Vroeger misbruikt (moeder/vader)			
Zwangerschap negatief beleefd / ongewenst / geweld in zwangerschap			
Alleenstaand ouderschap		Goede relatie ouders onderling/steun onderling	
Ouders onderling geen steun aan elkaar / verbaal geweld, lichamelijk geweld (huiselijk geweld)			
Leeftijd ouder < 20 jaar			
Alcohol/drugsprobleem ouder			
Psychiatrische problemen Ouder			
Suïcidale of moorddadige gedachten ouder			
(licht) verstandelijke handicap ouder			
Financiële problemen ouder			
Werkloosheid ouder		Bevredigend werk van ouders	
Tegenvallend kind / gehandicapt kind / heel druk kind		Makkelijk kind, goede intelligentie kind	

Ex-prematuur / dysmatuur kind	
Adoptiekind / pleegkind	
Aanwijzing voor slechte hechting ouder-kind	Goed pedagogisch besef ouders / good enough parenthood
Sterke minimalisering of ontkenning van de kindermishandeling	
Negatieve houding ouders tov interventie / zorgmijders	
Problemen in interactie tussen ouder en kind	
Problemen met kennis over de opvoeding van kinderen / negatieve attitudes	
In het verleden gepleegde mishandeling van een kind door ouder	
Groot gezin met weinig tijd voor de kinderen	

Bijlage 4 Hulpvragen bij het invullen van de vijf verplichte stappen

De vijf verplichte stappen van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling: (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport)

1. In kaart brengen van signalen.

Beschrijf de feitelijke, objectieve signalen.

Wat zijn de signalen?

Van wie zijn de signalen afkomstig?

Waar en wanneer wordt de signalen gezien, gehoord en geroken?

Hoe vaak worden de signalen gezien, gehoord en geroken?

Veranderen de signalen?

Nemen de signalen toe of nemen ze af?

2. Overleggen met IB en/of aandachtsfunctionaris

Wie gaat u consulteren en met welke vraag?

Bespreek de signalen met de vragen uit stap 1

Stel: degene die u geconsulteerd hebt, vindt u zorgen onterecht:

Wat is uw volgende stap?

Stel: Degene die u geconsulteerd heeft, bevestigt uw zorgen:

Wat is uw volgende stap?

3. Gesprek met cliënt (kind of ouder) onder begeleiding van IB en/of aandachtsfunctionaris

Met wie wilt u het gesprek voeren?

Wie voert het gesprek?

Wat is het doel van het gesprek?

Welke onderwerpen wilt u in ieder geval aan de orde stellen?

Waar let u op bij de voorbereiding en uitvoering?

Stel: De cliënt maakt zich ook zorgen en wilt verandering in de situatie.

Wat is uw volgende stap?

Stel: De cliënt maakt zich geen zorgen en wilt geen verandering in de situatie.

Wat is uw volgende stap?

4. Wegen van het geweld of de kindermishandeling, bij twijfel altijd AMK of SHG raadplegen.

Beschikt uw organisatie over een risicotaxatie-instrument om de aard en ernst in te schatten?

Uw organisatie beschikt over een instrument:

Bij wie laat u de aard en de ernst wegen?

Wat denkt u dat uit deze consultatie komt?

Beschikt uw organisatie niet over een instrument:

Wat is het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling?

Wat is de inschatting van aard en ernst van het geweld?

En op basis waarvan komt u tot dat oordeel?

Wat is de uitkomst van de weging?

5. Beslissen: hulp organiseren of melden na goedkeuring directie.

Stel: de cliënt maakt zich ook zorgen en wilt verandering in de situatie:

Gaat u hulp organiseren?

Zo ja, op basis waarvan gaat u hulp organiseren?

Gaat u melden bij Veilig Thuis?

Zo ja, op basis waarvan gaat u melden?

Wie doet de feitelijke melding?

Stel: De cliënt maakt zich geen zorgen en wilt geen verandering in de situatie:

Gaat u hulp organiseren?

Zo ja, op basis waarvan gaat u hulp organiseren?

Welke hulp gaat u organiseren?

Gaat u melden bij Veilig Thuis?

Zo ja, op basis waarvan gaat u melden?

Wie doet de feitelijke melding?

Bijlage 5 Overlegformulier bij stap 2 van de Meldcode: Collegiale consultatie

Dit formulier dient als hulpmiddel om de collegiale consultatie zo zorgvuldig en volledig mogelijk vorm te geven. Met het formulier kan je alle stappen van de Meldcode doorlopen, dus ook de stappen voor en na stap 2: de collegiale consultatie.

Beschrijf de gegevens zo zorgvuldig en objectief mogelijk. Ouders van kinderen tot 16 jaar en jongeren ouder dan 12 of 16 jaar hebben namelijk recht op inzage en correctie in het dossier. Zorg dat de gegevens die in het verslag staan, bekend zijn bij ouders en de jongere boven de 12 of 16 jaar.

Naam kind:
jongen/meisje

Leeftijd:

Datum:

Deelnemers overleg:

Invullen voor collegiale consultatie:

Stap 1 Meldcode

Signaleren

1. Wat zijn de concrete signalen (kind, ouder, omgeving) en wie signaleert dit?

2. Sinds wanneer worden de signalen opgemerkt? Door wie?

3. Waardoor is de zorg ontstaan? Bij wie?

4. Hoe vaak en wanneer komen de signalen voor? Nemen de signalen toe in intensiteit of aantal?

5. Wordt de zorg/het vermoeden door anderen gedeeld, zo ja, wat en door wie?

6. Zijn er ook signalen van broers of zussen? Bij wie?

7. Welke vragen dienen beantwoord te worden?

Stap 2 Meldcode (eerdere) consultatie:

Is er eerder intern overleg geweest? Zo ja, met welke conclusie en actiepunten?

Stap 3 Meldcode Gespreksvoering

Eerdere acties

1. Is er een zorgverkennd gesprek met ouders gevoerd? Door wie en met welke uitkomst?

2. Wat is al met het kind / besproken? (bijvoorbeeld 3 huizen) Door wie en met welke uitkomst?

Invullen tijdens of na collegiale consultatie:

3. Welke nieuwe signalen of zorg dienen nog met ouders besproken worden?

4. Welke nieuwe signalen van zorg dienen nog met het kind/de jongere besproken te worden?

5. Welke signalen dienen nog verder onderzocht te worden?

6. Is er behalve interne consultatie, externe consultatie gewenst? Zo ja, met welke organisatie en met welk doel?

Stap 4 Meldcode: Weging van de situatie:

Is er sprake van voldoende/onvoldoende veiligheid op het gebied van:

- Emotionele beschikbaarheid van (pleeg)ouder(s)
- Fysieke veiligheid
- Seksuele grenzen en weerbaarheid
- Pedagogische handelen van (pleeg)ouder(s)

Stap 5 Meldcode: Beslissing Afsluiten, hulp organiseren / melden

Afsluiten::

1. Waarom wordt de Meldcode afgesloten en hoe?

Hulp organiseren:

2. Ga je zelf hulp aanbieden, zo ja hoe?
3. Ga je een andere organisatie inschakelen, zo ja welke?

Melden:

4. Ga je een melding doen bij het AMK?

Terugkoppeling

Hoe, aan wie en wanneer worden bevindingen teruggekoppeld en vastgelegd?

Datum volgend overlegmoment:

(bij ernstig/spoedsituatie zo snel als nodig/ in overige situaties binnen drie weken)

Tijdstip:

Met wie: